

ELIZA MAAKT DEN ZOON VAN DE
SUNAMITISCHE LEVENDIG.

II KONING. IV: 29-37.

Ende hy zeide tot Gehazi: Gord uwe lendenen, ende neemt mynen staf in uwe hand, ende gaat benen: zo gy iemand vind, en groet hem niet, ende zo u iemand groet, en antwoord hem niet: ende legt mynen staf op het aangezigt van den jongen. Dog de moeder van den jongen zeide, [Zo waaragtig als] de HEERE leeft, ende uwe ziele leeft, ik en zal u niet verlaten: hy stond dan op, ende volgde haar na. Gehazi nu was voor haar aangezigt doorgegaan: ende hy leide den staf op het aangezichte van den jongen; dog daar en was geene stemme, nog geene opmerkinge: zo keerde hy weder hem te gemoete, ende bragt hem boodschap, zeggende; De jongen en is niet ontwaakt. Ende doe Eliza in 't huis quam, Ziet, zo was de jongen dood, zynde geleid op zyn bedde. Zo ging hy in, ende sloot de deure voor hen beide toe: ende bad tot den HEERE. Ende hy klam op, ende leide zig neder op het kind, ende leggende zynen mond op des zelven mond, ende zyne ooggen op zyne ooggen, ende zyne handen op zyne handen, breidde zig over hem uit, ende het vleesch des kinds werd warm. Daar na quam hy weder, ende wandelde in 't huis eens herwaart, ende eens derwaart, ende klam [weder] op, ende breidde zig over hem uit; ende de jongen niesde tot zevenmaal toe, daar na deed de jongen zyne ooggen op. Ende hy riep Gehazi, ende zeide, Roept deze Sunamitische, ende hy riepze, ende zy quam tot hem: ende hy zeide, Neemt uwen zone op. Zo quam zy, ende viel voor zyne voeten, ende boog haar ter aarde: ende zy nam haren zone op, ende ging uit.

Wan-

WAnneer zig Hanna verlustigt in Gods heil, telt zy **INLEIDING.**
 onder andere ook deze heerlykheden op: dat Hy
 niet alleen de onvrugtbare vrugtbaar maakt, maar ook
 de *HEERE dood en maakt levendig.* 1 Sam. 2: 5, 6.

Buiten twyffel uitnemende gewrochten van Gods al-
 magt, meermalen den **HEERE** toegeschreeven in de **Ps. 113:9.**
H. Schrift; waar van zy zelve de bevinding of geno- **Deut. 32:**
 ten hadde of inwagtte. Op haar ootmoedig en aan- **39.**
 houdend smeeken, had de **HEERE** hare onvrugtbaar- **Ezech. 17:**
 heid en smaad weggenomen, en haar een zoon gegee- **24.**
 ven: en schoon zy als gebragt was aan den oever van
 de dood, de **HEERE** hadde egter haar uit alle hare
 dodelyke benauwtheden de verlossing en het leven ge-
 geeven: waar uit zy veilig besluiten mogte, dat Hy,
 Die haar uit zulk een grote dood verlost hadde, het aan **2 Kor. 1:10.**
 volgende verlossingen niet zoude laten ontbreeken; alle
 banden des doods ontbinden en haar zelve verlossen van
 het lichehaam dezès doods, om het ter zyner tyd we-
 der op te wekken en levendig te maken. Betonende
 zig hier in een regtaardige dogter van vader Abraham,
 die in God geloofde, Welke de dode levendig maakt
 en roept de dingen die niet zyn als ofze waren: door **Rom. 4: 17.**
 welk gelove hy een zoon der belofte ontving, en uit den **Heb. 11:**
 dooden by gelykenisse wederkreeg. **11, 18, 19.**

Hebbenwe lust om deze drie uitspraken van Hanna
 nader bevestigt te zien, en wel in een andere dogter van
 Abraham: het zal ons in voller naadruk worden vertoon-
 in dit deel der **H. Geschiedenisse**, in den t'Zamenhang
 ingezien. Immers voorheen vernamenwe, hoe de **HEE-** **t'ZAMEN-**
RE aan de onvrugtbare Sunamitische een zoon der belofte **HANG.**
 gaf. Daar op hoe de **HEERE** dien jongen dood in den
 eersten bloej en als een lente-bloem afplukt. Nu moe-
 stenwe verneemen, hoe dezelve Hand, die de moeder
 doorwond heeft, haar weder zal heelen en andermaal
 het leven aan den jongen geven, door middel van Eliza.

VERDEE- Vestigen wy dan onze aandacht op dit grote wonder
LING. I. Van Gehazi te vergeefs ondernomen. *vs.* 29-31.
II. Maar door middel van Eliza uitgewrogt. *vs.* 32-37.

VERKLA- De Sunamitische dan hare bittere klagte over het af-
RING VAN sterven van haren zoone aan de voeten van Eliza heb-
het I. DEEL. bende uitgeboezemt, schikt zig Eliza om haar in haren
nood te hulpe te komen. Ten dien einde *zeide hy tot
Gehazi enz.* vers. 29.

Hy verkiesft zynen knecht *Gehazi*, dien hy meermaal
gewoon was in zynen dienst te gebruiken, en zend hem,
om de opwekking van den jongen te ondernemen, de-
wyl hy zelve mogelyk door het een of ander beletsel te
rugge gehouden wierd.

De last, welken de Profeet hem geeft, betreft zyne
toerusting, en het gedrag 't welk hy op den weg en te
Sunem hadde te houden.

Eerst beveelt hy: *Gord uwe lendenen*: willende, dat
hy, naar de gewoonte der Oosterlingen, zyne lange
^{1 Kon. 18:} kleederen opschorte en die t'zamengorde tot steun der
46. lendenen, om te beter over den weg te spoeden.

Hy voegt 'er by: *Neem mynen staf in uwe hand en ga
heen*. Van ouds was men gewoon een staf op de reize
te nemen: zo betuigde Jakob: *ik ben met dezen staf over
de Jordane gegaan*. Gen. 32: 10. Hier wil Eliza, dat
Gehazi den staf van zynen Meester in de hand zal nemen;
om te toonen dat hy ging, niet in zynen eigen name,
maar in den name van den Profeet, met agtbaarheid be-
kleed en als zyn merk dragende.

Hoe hy zig op den weg hadde te gedragen, schryft
hy hem voor: *Zo gy iemand vind, groet hem niet; en zo
iemand u groet, antwoord hem niet*: eigentlyk in de gront-
tale: *zegen hem niet*; gelyk men van ouds gewoon was,
of by de aankomste, of by het afscheid of in 't voorby-
gaan elkanderen met een zegenwensich te groeten. Denkt
iemand, waarom deze pligt van burgerlyke beleeftheid of
gods-

godsdienstigheid, elders in de H. Schrift aangeprezen en van Jesus zelven en zyne discipelen meermalen waargenomen, hier aan Gehazi verboden worde: die wete dat hier van waarschylyke Redenen kunnen gegeven worden. 1. Opdat hy zyne reize des te spoediger mogte voortzetten; en zig door generlei voorvallen laten ophouden. 2. Ten bewyze dat hem een allergewigtigste kommissie was toevertrouwt, waar op zyne aandagt alleen moest gevestigd zyn: hier gold de taal: *hoc age.* om welke rede ook Jesus aan zyne leerlingen belafte, doe Hy hen uitzond om het Evangeli te verkondigen: *groet niemand op den weg.* Luc. 10: 4. 3. Vooral schynt dit groeten en wedergroeten aan hem verboden te zyn, opdat hy het toevertrouwd geheim te beter bewaren mogte; want hier door wierd hem alle gelegenheid benomen, om zig met iemand in eenige t'zamenkomsten in te laten, waar in men zig ligt het een of ander woord laat ontvallen. En dan word hem hier zo zeer het *zegenen* in 't voorbygaan niet verboden, als wel de gevolgen die hier uit konden voortkomen.

Martyr.

Schmid.

Eindelyk, wanneer hy te Sunem zal gekomen zyn, beveelt hy hem: *en leg mynen staf op het aangezichte van den jongen:* tot een teken dat aan hem een wonder geschieden zal. Zo wrogt de HEERE wel eer door den Ex. 14: 16. staf van Mose; door Elias mantel mogelyk in de gedaante van een staf gewonden; door zout in een quade bron; en vervolgens door meel in den pot; zelve door de schaduwe der Apostelen en door Paulus zweetdoeken Hand. 5: 15. en gordel: enz. Niet dat in allen dezen enige kragt Kap. 19: 12. ware, maar om zyne kragt onder zulke zwakke tekenen te verheerlyken, en daar door zyne Gezanten agtbaarheid by te zetten. Inzonderheid moest hier *de staf van Eliza* op het aangezichte van den jongen gelegd worden; opdat, by aldien 'er een wonder geschiedde, Gehazi hier van de eere niet mogte wegdragen; maar
Eliza.

Eliza als Gods knecht, en vooral de God Israëls zelve daar over mogten verheerlykt worden.

Of nu Eliza in allen dezen zig naar des HEEREN wille hebbe gedragen, en dezen last door ingeevinge des H. Geests aan zynen knecht hebbe overgedaan: dan of zyn eigen geest zig daar in gemengt hebbe, zullen we onbeslist laten. Dit weten we dat hier in een heimelyke hand van Gods Voorzienigheid was, om het volgend wonder meerder agtbaarheid by te zetten.

Het schynt dat de Sunamitische de grootste verwagting van die onderneming niet hadde: dit blykt uit vers. 30. *Dog de moeder van den jongen zeide: [zo waaragtig als] de HEERE leeft en uwe ziele leeft, ik zal u niet verlaten.* Zo betuigt zy onder een sterke verzeekerin-
 Elia p. 327. ge, waar van elders gesproken is; dat zy hem onafscheidelyk zal aankleeven; tot dat hy zig beweegen late, om met haar te gaan: 't welk in haar een regtmatige bekommering onderstelt, dat zulk een wonder verre boven het bereik van Gehazi was.

Eliza door hare gebeden overwonnen of dezelve bekommering in zyn herte voelende opryzen: vooral opgewekt door den H. Geest, bewilligt haar verzoek: *hy stond dan op en volgde haar na;* daar zy waarschyndelyk op dezelve maniere weder keert, als zy gekomen was, verzelt van haren knecht en op de ezinne gezeeten.

En gewis, de tegenwoordigheid van den Profeet zelve was hier ten hoogsten nodig, dewyl de onderneming van Gehazi vrugteloos was afgelopen, naar het verhaal vers 31. *Gehazi nu was voor haar aangezigt doorgegaan,* volgens den last aan hem gegeven; en hebbende van de vrouwe den sleutel van de opperkamer ontfangen of de deure op de eene of andere wyze geopent; *leide hy den staf op het aangezigt van den jongen,* als de zitplaats van alle de zinnen en den ganschen mensch vertonende: dog met deze slegte uitkomst; *daar was*
 geene

gene stemme, nog gene opmerking: dat is, geen geluid nog toeluisering nog beweging in den jongen, en dus niet het minste merkteken van leven.

Vraagt men naar de Rede, waarom de jonge niet ontwaakte? Sommige werpen de schult op *Eliza*, als of hy zynen pligt verzuimde en iet aan zynen knecht belastte, waar toe hy geen bevel van God ontfangen hadde. En men kan niet lochenen, dat de Profeeten nu en dan wel iets uit hunnen eigen geest spraken, zonder een byzondere ingeeving daar toe te hebben; gelyk zig Nathan daar in voorheen vergifte. 2 Sam. 7: 2-4. *
 Andere leggen de schult op de *Sunamitische*, als of het haar aan genoegzaam gelove ontbroken hadde. Waar by Andere het ongelove van *Gebazi* voegen, of liever zyne nalatigheid in het uitvoeren van zyn Meesters bevel: giffende als of hy onder wege vry wat gerugt van zulk een kommissie, aan hem toevertrouwt, gemaakt zoude hebben, 't geen de Joodse Meesters aardig opschikken en waar van Theodoretus niet vreemd is. Maar de rede van de Onze gegeeven verdient ook hare bedenking; namentlyk, omdat Eliza zyn gebed tot God nog niet gedaan hadde, gelyk anders zyn voornemen geweest was, zynde hier in door het aanhouden van de moeder verhindert en van haar bewogen om aanstonds met haar te gaan: welk gebed uitgestelt zynde word ook het wonder uitgestelt. Schoon ik sommige van die aanmerkingen niet uitfluite, komt het my egter eenvoudigst voor, dat hier in een heimelyk bestier van God was, opdat de waarheid van des jongens dood en 't

Polus.

Brent.

Schmid.

Martyr.

Buddeus.

X

* Notanda est observatio *Parvi* h. 1. Nec absurdum est dicere; Prophetam errasse in modo; & Deum non voluisse miraculum fieri per famulum, sed per ipsum: ut doceret, non esse committenda aliis, quæ sunt nostri officii. Principes & Episcopi non debent omnia ministris suis delegare, sed ipsi peragere, quæ sunt muneris ipsorum propria.

162 ELIZA MAAKT DEN JONGEN LEVENDIG.

gewicht van dit wonder te klaarder blyken mogte. Wat hier van zy, men mag 'er uit afneemen, dat de Profeten de magt niet ontfangen hadden, om de buitengewone gaven des H. Geests en het doen van wonderen aan anderen mede te deelen. Dat voorregt wierde gespaart voor Jesus Apostelen.

Gehazi onderdes verneemende, dat zyn verblyf te Sunem vrugteloos was, en dat 'er niet de minste beweging in den jongen ontdekt wierde, haast zig om hier van berigt aan zynen Meester te geven: *zo keerde hy weder hem te gemoete en bragt hem boodschap, zeggende: de jonge is niet ontwaakt*, namentlyk van de dood, die

Joh. 11: 11. om verscheidene redenen by een *slaap* vergeleken word; Dan. 12: 2. waar van hy *niet ontwaakt* nog opgestaan was: 't geen Jef. 26: 19. hy, zo als het een gezante betaamde, zynen heere aankondigt.

Waarlyk dit was een zonderlinge beproeving voor de Sunamitische en Gehazi, vooral voor Eliza zelven, voor wien de HEERE de dood van den jongen ook hadde verborgen, en wiens eerste raadslag hier dus als te leur gestelt word. Hoedanig een beproeving ook

Matth. 17: 14-21. daarna Jesus leerlingen overquam, doe zy een duivel uit een bezetenen niet konden uitwerpen. En zulke beproevingen hebben des HEEREN knegten somtyds nodig; om afhankelijkheid, zelfsverlochening, lydzzaamheid en ootmoedigheid te leeren, en alle de vrugt van hunnen arbeid alleen aan des HEEREN vrymagtige genade toe te schryven, Dien het alleen toekomt de dode levendig te maken.

II. DEEL. Dit zal ook Eliza erkennen, en daarom dit werk met meer bedagtzaamheid verrigten, gelyk het gevolg aanwyft.

En doe Eliza in 't huis quam, ziet zo was de jonge dood, gelegd op zyn bedde. vers. 32. Al had de boodschap van Gehazi hem in zyne gedagten een weinig doen stil staan:

staan: het zal evenwel de reize niet beletten: hy gaat voort en *komt in 't huis* van de Sunamitische: en *ziet*: hy bevindt de waarheid van de gebragte boodschap, want *de jongen was dood, gelegd op zyn bedde*: 't welk daarom aangetekent word; opdat niemand mogte denken, als of hy onderdes door een verborgene en agterna werkende kragt van den staf ontwaakt ware.

De verrigtingen van Eliza, tot opwekking van den jongen waargenomen, hebben vele overeenkomst met die van zynen meester Elia in het levendig maken van den zone van de weduwe te Sarfat, gemelt. 1 Kon. 17: 17-24.

Om zyn werk onbelemmert en godvrugtig te verrigten: *zo ging hy in en sloot de deure voor hen beiden toe*: vers. 33. zodat 'er niemand dan de Profeet en de dode jonge binnen de opperkamer was, hebbende Jesus lesse Matt. 6: 6. ook toen al plaatse.

Hier op wend hy zig in den gebede tot Hem, Die uit den doden verlossen kan: want *hy bad tot den HEE-RE*: 't welk alle de heilige waargenomen hebben, vooral wanneer een wonder geschieden zoude, al staat het niet altoos uitgedrukt: hier te regte van Eliza be- tragt, als wetende, dat dode levendig te maken boven al het bereik van een geschapene kragt is en alleen aan dien God toekomt; Welke dit van zig zelve betuigde: *Ik doode en make levendig*: geevende dus een bewys van zyne ootmoedigheid, gelove, vrymoedigheid en godsvrugt. Welke nu de Inhoud van zyn gebed ge- weeft zy, mag men enigermate uit den voorgang van Elia afneemen, smeekende: *HEERE, myn God, laat dog de ziele van dit kind in hem wederkomen*: 't geen hy op zyne wyze zal hebben uitgebreid en met zulke pleit- redenen aangedrongen, als de Geest hem ingaf.

Gesterkt zynde in het gebed; begeeft hy zig voor de eerste reize tot den jongen: *en hy klom op en leide zig*

Heb. 5: 7.

Deut. 32:

1 Kon. 17: 20, 21.

neder op het kind, en leggende zynen mond op deszelfs mond en zyne oogen op zyne oogen en zyne handen op zyne handen breidde zig over hem uit. vers. 34. Op dezelve wyze hadde zig Elia gedragen omtrent den dofen jongen

Hand. 20: te Sarfat: waar van ook Paulus een zweemfel vertoonde, doe hy op Eutychus viel en hem omving. Maar nergens word het zo byzonder vertoont, als hier in Eliza; welke zig op het bedde geheel over den jongen uitbreidde met alle de deelen van zyn lichaam, zo veel de evenredigheid tusschen een man en den jongen toeliet.

Vraagt iemand, waar toe dit diende, daar de opwekkende kracht alleen van God komen moefte? Die weete, dat Eliza dit buiten twyffel door de ingeevinge van Gods Geest gedaan heeft; Wiens handelingen wy niet al te nieuwsgierig mogen onderzoeken. Wilenwe egter met een betamelyke eerbied enige giflingen opgeeven; wy mogen denken dat het diende: *of* om de grootheid van het wonder te vertonen, waar toe zulk een buitengewone toerusting vereifcht wierde: *of* om een bewys te geven van zyne tedere liefde tot de moeder en haren zoon, als wilde hy gaarn van zynen adem, gezigte en gevoel en dus van zyne levenskracht aan den jongen mededeelen: *of* om dat koud lichaam met het zyne te verwarmen, te stooven en te koefteren, gelyk een hinne hare eyeren, en dus als

Num. 16: een medearbeider van God te zyn, van Wien het leven alleen afhangt: *of* om door het aanraken van het kind tot het medelydig gebed te meer opgewekt te worden: *of* om door deze gebaerden, als 't ware, den **HEERE** te vertonen, welke de inhoud van zyne begeerte was; dat Hy den adem des levens hem wilde inblazen, zyn oog ten goede op hem zetten, zyne hand op hem leggen, ja de vleugelen van zyne barmhertigheid wilde uitbreiden over dit kind, 't welk hy als een

een offer den HEERE opdroeg, op dat zyn naam door zynen Profeet daar in mogte verheerlykt worden. *

Wat hier van zyn mag; het gevolg was: *en het vleesch des kinds wierd warm.* Hier uit blykt, dat alle natuurlyke warmte en dus al het overblyffel van leven geheel uit den jongen weggeweeken waren: maar op deze uitbreidinge van Eliza begon het vleesch van den jongen weder warm te worden; door de verwarmende kragt van Eliza, of liever door de scheppende hand van God, Die het leven en de warmte in het lichaam van den jongen begon te herstellen: en men mag het een en ander t'zamen voegen, als een middel- en werk-oorzake: dan zal het hier, het zelve zeggen, als I Kon. 17: 22. *de ziele des kinds quam weder in hem, dat het weder levendig wierde.*

De beginselen der herstellinge zig zo voorspoedig opdoende, wend hy een tweede poging aan om dit werk te bevorderen: *Daarna quam hy weder en wandelde in't huis, eens herwaart en eens derwaart, en krom [weder] op en breidde zig over hem uit.* vers. 35. 't Is nodeloos nauwkeurig te onderzoeken, waarom hy van het bedde in de kamer wederkeerde, en wat hy wandelende

X 3

her-

* *Subtilem & elegantem observationem addit Borrhaus h. I. p. 830. „Trium meminit: oris, oculorum & manuum, in quibus vitæ usus præcipue se ostendit: in oculis aspectandi vis, rerum formas internoscens & eas judicandas menti offerens, cernitur: in ore sermo, res oculis usurpatas & mente perceptas explicans: in manibus facultas ad conficiendas res, quæ internunciis oculis & sermone interprete cognitæ sunt, spectantur. Nam his tribus præfidiis homo nudus genitus munitur ad se tuendum & ad vitæ usum declarandum, intelligentia, sermone & manibus, & in hæc tria incubuisse Elizam legimus, quibus precante Spiritu vitalem halitum redderet. -- Hæc est vis divini Spiritus in sanctis, a capite Christo dimanantis, qui suo sacro incubitu membris suis cœlestem, ut cœlestis homo ab ortu, natura, usu & munere, vitam afflat & inspirat.„ Ultima hæc verba sano sensu intelligenda sunt.*

herwaart en derwaart verrigtte; dewyl in de bedryven van de Profeten vele byzonderheden inliepen, waar van wy de redenen niet nauwkeurig konden nagaan. Dit denkenwe met vryheid te mogen zeggen; dat zulks voor hem als een verademing was, waar in zyn hert uitwandelde tot den HEERE, om vernieuwde wärnte voor zyn eigen lichchaam en voor zyne ziele in den gebede te zoeken: welke ontfangen hebbende hy weder opklom en zig andermaal over den jongen uitbreidde: volgende daar in zynen meester E-

1Kon. 17:
21.

lia, die zig tot driemaal toe over het kind uitstreckte en den HEERE aanriep.
Gelyk nu de HEERE de stem van Elia verhoorde; zo hoort Hy ook het gebed van Eliza zynen knecht, en toont dat de jonge was levendig geworden: immers *de jonge niesde tot zevenmaal toe: daarna deed de jonge zyne oogen op.* Zo bleekt het, dat het niet vrugteloos geweest was, dat Eliza zynen mond op des jongens mond, en zyne oogen op de zyne gelegd hadde, want *hy niesde en deed zyne oogen op.*

vers. 19.

De Onze hebben het eerste grontwoord, met geagte Uitleggenen, te regte door *niesen* vertaalt: 't geen hier zeer wel paff, dewyl hier door het hooft gezuivert word en het geheel lichchaam in beweginge geraakt. Nu is het uit het voorgaande kenbaar, dat de jonge geklaagt hadde; *myn hooft, myn hooft!* wiens overtollige vogten mogelyk zyne levensgeesten hadden verftikt: maar nu in de kragt Gods door de wärnte de vogten los en vloejende worden, *nies hy zevenmaal:* tenbewyze dat zyne levensgeesten waren wedergekeert, alle zenuwen in beweginge, en zyn hooft by trappen gezuivert wierde.

Burman.

Voor het overige zullenwe ons niet vermoegen om den oorsprong van die plegtigheid na te speuren; welke medebrengh, om elkanderen by het niesen een zegen toe

toe te wenschen: 't welk waarschylyk eerst uit een Voffii E-Heidensche bygelovigheid voortgesprooten en daar na tymolog. in het Christendom ingevoert, nu in een burgerlyke Ling. Lat. beleeftheid is afgewisselt; die men behoudens het Chri- P. 492. stendom waarnemen of nalaten kan.

■ Een nieuwe proeve van leven geeft de jonge, wanneer *hy daar na zyne oogen open deed*: ten bewyze, dat hy het regt gebruik van zyne zintuigen weder ontving, door de kragt van Hem, die de oogen der blinden opend: welke opening der oogen insgelyks van Dorkas gemeld word, nadat zy uit den dooden was opgewekt. Hand. 9: 40.

Zo word het leven in dezen jongen als by trappen herstelt: eerst word hy warm, daarna nieft hy zevenmaal, en daarna doet hy zyne oogen open. Dus behaagt het den HEERE zyne wonderen onderscheidentlyk uit te voeren: of aanstonds op het gebed en de aangewendde middelen, waar van we meer dan een voorbeeld hebben in de historie van Elia en Eliza: of alengskens en by trappen, gelyk hier en Marc. 8: 24, 25. Vooral komt in opmerkinge, 't geen verhaalt word, 1 Kon. 18: 43, 44. dat Elias knegt zevenmaal heen en weder ging naar de zee, en eerst op de zevende maal een kleine wolke zag, die eerlang den ganschen hemel vervulde. Hoedanig een weg van God niet alleen voor de Profeten, maar ook voor alle godvrugtige nuttig is, om hen ootmoedigheid en lydzaamheid te leeren, hun gelove te oefenen: hen wakkerder en vuuriger te Elia p. 162. maaken en de gifte dierbaarder te schatten.

■ Eliza deze heilzame uitkomst van Gods wonderkragt beschouwende, wil dit voorval niet by zig zelve verbergen, maar blymoedig aan de moeder mede deelen: vers. 36. *En hy riep Gebazi, en zeide, roep deze Sunamitische*, die waarschylyk in haar huis den uitslag hier van in 't gelove verwagtte.

Gehazi haar hebbende geroepen, *quam zy tot hem*, dien zy als haren heere hadde erkent en als nog eerbiedigt.

Waar op hy zeide: *neem uwen zoon op*. Eliza wil dien jongen zig niet eigenen, schoon hy een tweevoudige betrekking op hem hadde, door belofte en levendigmakinge; maar geeft hem weder aan zyne moeder, om haar tot troost en binnen Sunem tot een gedenkteken van Gods wonderkracht te verftrekken; ter tyd hy na zeven jaren, met zyne moeder in het land der Filistynen als vreemdeling hebbende verkeert, aan den Koning Joram zal worden vertoont: gelykwe zien zullen uit kap. 8: 1-5.

De moeder haren zoon levendig anſchouwende, *quam nader tot den Profeet, en viel voor zyne voeten en boog zig ter aarde*: vers. 37. uit een diepe eerbiedigheid voor den Man Gods, welken zy voor zulk een herhaalt gefchenk ootmoedig dankt, en ingewikkelt vergiffenis verzoekt van hare voorgaande harde woorden, die haar in overftelpende droefheid des herten ontvallen waren. vs. 27, 28. En dit is betamelyk; dewyl de *harde woorden*, zo wel Jud. vs. 15. als de *ydele*, zullen geoordeelt worden. Wenschelyk, Matt. 12:36. dat zulks ter herte genomen wierde!

Haren pligt omtrent den Profeet hebbende betracht, *nam zy haren zoon op en ging uit*: waarschynlyk God lovende, Die hare traanen van de oogen hadde afgewischt en hare weklage in een reie verandert. Pf. 30: 12.

Welk buiten twyffel kragtig moeste dienen, om hare agting voor Eliza te vermeerderen, en haar gelove in den God van Israël te sterken: immers dat zy onder het getal der gelovige behoort, leert Paulus met deze tale: *Door het gelove hebben de Vrouwen hare doode uit de opstandinge weder gekreegen*: Hebr. 11: 35. vergeleeken met vers 33.

BETOGING. Zo zien we hier wederom een duidelyk bewys dat Eliza een Man Gods is en een groot Profeet. Scheen het zynen

zynen luister een weinig te verdonkeren, dat de HEE-
RE voorheenen die zake voor hem hadde verborgen, vers. 27.
en dat zyne poging door Gehazi vrugteloos was uitge-
vallen: dit alles diende maar; om de waarheid van des
jongen dood te meer te bevestigen, en by de uitkomste
den Profeet meer heerlykheid by te zetten, als begaaft
met een dubbeld deel van Elias Geest, voorheenen door
een soortgelyk wonder verheerlykt. 1 Kon. 17: 17-24.
Waarom dan in de optellinge van de wonderen, door
Eliza gedaan, dit uitdrukkelyk genoemt word, dat hy
een doden hadde levendig gemaakt. Kap. 8: 1-5. als zynde
van den HEERE daar toe verwaerdigt, om een mid-
del in Gods hand te zyn; Wien het eigentlyk alleen
toekomt een doden levendig te maken, gelyk de rede
en H. Schrift ten overvloed leert.

Begrypenwe nu hier Eliza, als een doorlugtig voor- BEDENKIN-
beeld van Jesus Christus, den uitnemensten van alle de GEN OVER
Profeeten: dan mogenwe ook onze aandagt overwen- den GE-
den tot die wonderen, welke Jesus gedaan heeft, in HEIMZIN.
het opwekken van meer dan eenen dooden, uit het ziet Elia
Evangelie bekend; en dat niet door een vreemde, maar p. 60-62.
door zyne eigene kragt.

Hadden nu Jesus wonderdaaden een verborgen zin;
zo behoeft men ook dien hier niet uit te sluiten. Althans
P. Martyr leerd ons, dat sommige Oudvaders in dit p. 214. b.
wonder, met zyne omstandigheden ingezien, een ge- Burman.
pafte verborgenheid aanmerken: die wy een weinig zul- p. 84.
len tragten te beschaven; omdatze ten minsten een aar-
dige speeling aan de hand geeft, aangaande den weg van
Jesus Christus in het levendigmaken van dode zondaaren.

1. Te weten, gelyk Eliza zynen knegt Gehazi met
zynen staf voor uit zond, die egter den jongen niet kon-
de opwekken: alzo heeft ook de Heere Jesus zynen Heb. 3: 1-6.
knegt Mose met zyne Wet, als zynen staf, voor zyne
komste voor uit gezonden: welke, schoon op het aan-

170 ELIZA MAAKT DEN JONGEN LEVENDIG.

gezigte van zondaren gelegd, egter niemand konde levendig maken: gelyk Mose zelve niemand in de ruste van Kanaän konde inleiden, maar zulks aan Josua moefte overlaten. Trouwens de Wet heeft geen ding volmaakt: zynde slegs een tugtmeester tot Christus leidende.

2. Maar 't geen de Wet onmogelyk was, dewylze door het vleesch kragteloos was, om ons te regtveerdigen en het leven te geven; heeft God uitgevoerd door zynen Zoon, Hem zendende in de gelykheid des zondigen vleesches, in de volheid des tyds. Waar op de Heere Jesus, het *Heil des HEEREN*, door de aanhoudende en hertelyke zugtingen van de Moederkerke aangezocht, zelve quam, zig verneederde, onze mensche-lyke nature of ons vleesch en bloed aannam, en zig als voegende naar onzen staat door een onbegrypelyke nederbuiginge, ons in alles gelyk wierde, uitgenomen de zonde; om ons als een barmhertig en getrouw Ho-geprieester niet alleen met God te verzoenen, maar ook door zyne liefde te verwarmen en door zyne voorbid- dinge den Geest des levens aantebrenghen: Dien wy ontfangen niet uit de werken der wet; maar uit de prediking des geloofs, levendig gemaakt door den H. Geest: *want de letter dood, maar de Geest maakt levendig.* 2 Kor. 3: 6. van Wiens levendigmakende kragt zig haast de blyken openbaren in een wedergeborenen, die als een kindeken aan de Moederkerke gegeven word; tot hare blydschap, en staving van Gods belof- ten aan zyne Kerke gedaan. Jef. 54: 1-3. Luc. 15: 32. en dikmaal elders.

Hoe aangenaam ook deze gedagten mogen voorkomen, zullen wy ons egter vergenoegen met deze aanmerking uit Martyr en Borrhaus over te nemen: dat hier een aardige schildery gegeven word van een tweevoudige opstandinge; die hier geestelyk begint in de genade, en ten jongsten dage volkomen zal zyn, in heerlykheid.

En

En dit zal ons de aanleiding geven, om 'er nog een woord van nadere Toeëigeninge aan te hegten. Waar toe wy dezen grond uit de verklaarde geschiedenisse leggen; dat alle middelen, schoon van den HEERE zelve verordend om zondaars levendig te maken; egter niet baaten, tenzy die groote Profeet Jesus Christus, door zyne voorbiddinge en aanblaazinge des Geests daar aan den naadruk geve.

Och of! het dan Hem behagen mogte, daar Hy nog ons land niet zyn Evangelii doortrekt, vele dode onder jonge en oude levendig te maken! wat zoude Hy een uitnemende aanleiding hebben, om Zig als dien tegenbeeldigen Eliza te openbaaren, by Wien de Vader heil en sterkte besteld heeft.

Gewis! de Heiland word hier toe nog opgewekt, de Moeder-kerke komt meermaalen voor dien Man Gods klagende, datze wel zonen ontfangt en baard, waar in zy hoopt, dat de beloften des Verbonds zullen worden voortgeplant: maar tot hare smerte bevind, datze grooter geworden zynde toonen in wellust gestorven en dode te zyn in zonden en misdaden.

Hy zend wel zyne dienstknechten uit, om den staf des Woords op het aangezichte van die doode te leggen. Maar ach! daar is geene stem nog opmerking op alle roepingen der Evangelii-boden. Schoon Hy zyne Wet met haren eisch en vloek in de ooren laat donderen; of hen lieffelyk nodigd door het Evangelii: *Laat u met God verzoenen en leevet: ontwaakt gy die slaapt, en staat op uit den dooden, en Christus zal over u lichten:* Zy blyven egter onder alle waarschouwingen, vermaningen en opwekkingen alzo dood, als die jonge in zynen doodslaap verzonken. Invoegen 'er voor Christus gezanten somtyds niet veel anders overblyft, dan met die treurige boodschap tot hunnen Meester weder te keeren: *wie heeft onze prediking geloofd, en aan wien is des HEEREN arm geopen baard?*

Ik zoude hier als tuffen beiden aanleiding kunnen nemen, om te onderzoeken, van waar het kome, dat de staf des Woords omtrent veele onder de bedieninge van het Evangeli levende, zo vrugteloos is?

Dan zoude hier voor eerst en vooral des HEEREN vrymagtige bestelling in opmerkinge komen: Die, schoon Hy ons aan de middelen gebonden heeft, egter zyne genade daar aan niet altyd bind en vasthecht; maar in dezen zyne Souvereiniteit wil openbaaren, zyne vrye barmhertigheid verheerlyken en de lydzaamheid van zyne dienaaren beproeven wil.

Men zoude dan nader kunnen vernemen; of die misflagen, by giffinge van Eliza en vooral van Gehazi aangekend, als nog min of meer in de dienaaren des Woords plaats hebben: of datze niet genoeg gelove oefenen omtrent het Evangeli: of niet hertelyk genoeg aanhoudende in 't verborgen bidden: of niet genoeg aan de wereld en 's menschen gunste en ongunste verlochend zyn: of heimelyk in schik en moedig zyn op hunne kommissie: en of schoon zelve daar van juist geen gerugt maakende, egter het niet qualyk vinden, dat andere dat uittrompetten: of ook wel eens aan een anderen aanbevelen, uit gemak en traagheid des vleesches of min nodige bezigheden, 't geen eigentlyk tot hunnen laste ligt.

Hoe het zy, of het aan de dienaaren hapere, of aan de hoorderen, of lieft aan beide, want wie zal zig in dezen durven vry pleiten? dit blykt, dat de meeste doode blyven in zonden en misdaden, van het geestelyke leven en warmte ontbloot, verduisterd in 't verstand en vervreemd van het leven Gods.

Schoon die geestelyke doode van onderscheidene soorten zyn: want sommige blyven *ys koud*, zonder roere en beweginge: andere beginnen enigermaten *warm* te worden, als de consciencie geraakt word, maar het is
slegs

flegs vleeschelyk en natuurlyk: andere komen verder en beginnen te *niet zien*, zelve met herhalinge, zig zuiverende van de grove besmettingen der wereld: andere beginnen de *oogen te openen* door een algemeene overtuiging en verlichting; maar sluiten die moedwillig wederom toe, om niet op het bedde van vleeschelyke ruste gestoord te worden, en laten zig gemakkelyk van den god dezer eeuwe en van de wereld verblinden. Zeer bequaam worden de zulke van Salomo beschreeven. Spreuk. 26: 14. *Een deure keerd om op hare herre, also de luyard op zyn bedde*: want gelyk een deure op hare herren draajende wel beweging en gedruis, maar geenen voortgang maakt en in den zelven staat blyft: even zo is het met een geestelyken luyard op het bedde van zyne zorgeloosheid; 'er komen nu en dan enige bewegingen en gedruis, maar by blyft in den grond dezelve en meer word 'er niet van.

Hoe vindge u nu onder dit woord gesteld?

Blyfge even dood en ongevoelig, het staat te vreezen, dat gy uwen doodslaap zult slaapen, tot datge onzagt wakker gemaakt word; en uwe oogen niet eer zult openen, voor datge in de helle ligt.

Maar komt 'er enige warmte en beweging; al was het flegs door een zedelyke werkinge van het Evangeli: dan vermanenwe u:

1. Getrouw te zyn aan de overtuigingen van uw ge- Elia p. 64
weeten, en die niet op de eene of andere wyze weg te zondigen; 't welk veele yskouder gemaakt heeft, dan zy ooit van te voren waren: maar die veel eer zorgvuldig aan te queeken langs de verordende middelen.

2. U als geestelyke doode, die u zelve het leven niet geven kond, ootmoedig voor en als onder den Heere Jesus neder te leggen, dat Die de vleugelen van zyne barmhertigheid over u uitbreide, zyn woord levendig make door zynen Geest en den adem des levens u in-

174 ELIZA MAAKT DEN JONGEN LEVENDIG.

1 Kor. 15: 45. blaze: dat Hy, Die geworden is tot een levendigmakenden geest, een beginfel van zaligmakend licht en warmte u inforte; u leere, wat het zy geestelyk te niezen en ontheft te worden van de kragt en heerschappye der verdorvenheid, die alle vermogens als met slym bezet heeft: met een woord, dat Hy uwe oogen opene en u bekeere van de duisternisse tot het licht, en van de magt des Satans tot God; opdatge Hand. 26: 18. vergeeving van zonden ontfangen moogt en een erfdeel onder de geheiligde door het gelove in Hem.

Daar ligt het woord van zyne toezegginge: *de hemelsche Vader zal den Heiligen Geest geeven aan de geene die Hem bidden.* Luc. 11: 13.

Ondertusschen blyft het de pligt van allen, welke den Heere Jesus in gelove en liefde onafscheidelyk aankleeven, en iets van zynen Geest en geestelyke warmte ontfangen hebben: om in dezen des HEEREN medearbeiders te zyn, en elk in zyne betrekkinge iet toe te brengen; opdat het werk Gods in vele dode moge verheerlykt worden.

1. Een *medelydig herte* is hier van noden, in liefde uitgebreid over zo vele geestelyke dode, die egter kinderen zyn van de algemeene Moederkerke. Deze liefdens-ontfermingen moeten hen dringen; om zig gaarn te laten trekken, daar zig eenige hoope opdoed, dat doode kunnen levendig gemaakt worden. *Hoe nodig, nuttig en aangenaam de eenzame oefeningen zyn mogen; zy moeten egter een weinig stil staan, wanneer men geroepen word om doode of doodige op te wekken. Jesus zelve verdeelde zynen tyd tusschen zynen Vader en zynen evenmensch.

2. Het voorname middel, van God ter bekeering verordend, aan te wenden, namentlyk den *staf* van Gods Rom. 1: 16. Woord, een kragt Gods tot zaligheid, en een oordee- Heb. 4: 12. ler der gedagten en der overleggingen des herten.

Die

- Die Staf moet gelegd worden. 1. *Op het aangezichte*, of den ganschen persoon: het kan zyne nuttigheid hebben, dat men het een en ander lid van den ouden mensche ontleede; maar vooral moet het aangeboren aangezigt, het gansche gestel van den ouden mensche, worden aangetast; als een gedigtfel des herten, dat alleenlyk boos is van der jeugd af; als een bedenken des vleesches; dat loutere vyandschap tegen God is, en zich niet onderwerpt aan zyne Wet en ook niet kan. Jac. 1: 23.
Gen. 6: 5.
Rom. 8: 7.
2. *In het aangezichte*, wel met bescheidenheid en vriendelykheid, egter ook vlak uit, zonder bewimpeling of bedekfelen der schande; opdat zondaars begrypen, dat het hen rake; zy verflagen, verbryzeld en verootmoedigd worden, door den staf van Moses Wet, als een tugtmeester tot Christus leidende, opdat de lieffelyke staf van Jesus, als Herder, hen aangenaam en dierbaar worde.
3. Het Middel des Woords hebbenze veel te paaren met *gebeden*, en die doode veel te nemen op de armen van hunne gebeden, die neder te leggen voor den troon, en den HEERE ernstig te smeeken; dat Hy de vleugelen van zyne barmhertigheid over die elendige uitbreide.
4. Vooral in dezen met Eliza aanhoudende en lydzzaam te zyn, en niet ras moedeloos te worden, wanneer hunne arbeid en zugtingen niet aanstonds worden beantwoord. De HEERE wil dog werken op zynen tyd: des zy veel eer nauwkeurig hebben te letten, of 'er zig voortekenen of merken van geestelyk leven opdoen: of die doode beginnen warm te worden; of ze aan het niezen geraaken en de slym der verdorvenheid begind los gemaakt te worden; of zy hunne oogen beginnen open te doen, een opmerkend oor ontfangen; enz. om hen overeenkomstig hunnen staat en gestalte te behandelen, en niet te ruisen voor dat het geestelyk leven in hen openbaar worde. Elia p. 66.
- Zogte

176 ELIZA MAAKT DEN JONGEN LEVENDIG.

Zogte een ieder van des HEEREN dienaaren en kinderen zig hier in getrouw van zynen pligt te quytten in afhanginge van Gods kragt en uit liefde tot zynen Naam en Kerke; wie weet, hoe vele kinderen aan die Moeder gegeven wierden, met dit woord: ziet deze
Luc. 15: 32. uwe zoonen waren doode; maar zy zyn weder levendig geworden.

Eindelyk, leert hier uit, tot uwe Vertrouwing, zo veele gy eene plante met Jesus zyt in de gelykmakinge van zyne dood en zyne opstandinge, dat uwe Verlossing eens volkomen zal zyn: gy, welke hier zugt over zulk een koud herte, en dat onder de vleugelen van Jesus barmhertigheid over u uitgebreid, over zulk een byblyvend slym van verdorvenheid, niet tegenstaande al uw niezen in een dagelykse bekeeringe; over zo vele duisternissen, schoon u de oogen aangelyk geopend zyn: gy zult eens geheel in Gods liefde verwarmd, van alle verdorvenheid gezuiverd en geheel verlicht worden: uit uw vleesch zult gy God aanschouwen: uwe oogen zullen uwen Verlosser zien in de heerlykheid zyns Vaders. Dan zultge u met alle de heiligen voor Hem nederbuigen en Hem, Die op den troon zit en het Lam toebrengen allen lof en prys en heerlykheid en dankzegging tot in eeuwigheid. Amen.